

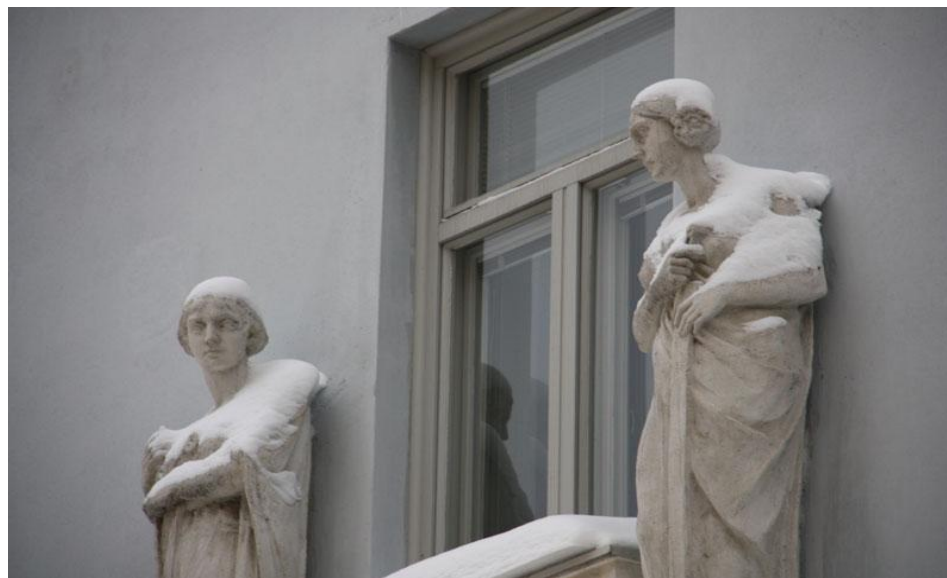
Kirjastoverkkopäivät 2011

Ajankohtaista

opetus- ja kulttuuriministeriössä

Ylitarkastaja Anne Luoto-Halvari, Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kuva: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Rauhankatu 4:n sisäänkäynti

HALLITUSOHJELMA

PAINOPISTEALUEET

- Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen
- Julkisen talouden vakauttaminen
- Kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen
 - Suomen hyvinvoinnin kasvu on riippuvainen laajasta sivistyksestä, ammattitaidosta ja korkeasta osaamisesta
 - Julkisen talouden vakauttaminen edellyttää työurien pidentämistä
 - Koulutukseen ja tutkimukseen panostaminen osa hallituksen pitkäjänteistä kasvupolitiikkaa

HALLITUSOHJELMA

Yleistä koulutuspolitiikasta...

- Suomalaiset **maailman osaavin kansa vuoteen 2020** mennessä
- Turvataan kaikille **laadukas, maksuton koulutus** sekä tasa-arvoiset ja tasalaatuiset palvelut
- Sukupuolten välisiä eroja osaamistuloksissa, koulutukseen osallistumisessa ja koulutuksen suorittamisessa kaventetaan ja koulutuksen periytyvyyttä vähennetään
- **Työvoiman saatavuus** turvataan erityisesti keskeisissä koulutus-, terveys- ja hyvinvointipalveluissa
- Suomalainen sivistys ja koulutus ovat avoimesti **kansainvälisiä**

HALLITUSOHJELMA

Korkeakoulut – rakenteellinen kehittäminen jatkuu

- [Oppilaitosverkon sopeuttaminen](#) väestökehitykseen / koulutuksen saatavuus turvataan maan kaikissa osissa
- Korkeakoulujen nykyistä [toimipisteverkkoa kootaan](#) riittävän laajoiksi, laadukkaiksi ja innovatiivisiksi osaamisympäristöiksi
- Jokaisessa maakunnassa on yksi tai useampi korkeakoulu.
- Edistetään oppilaitos- ja korkeakoulurajat ylittävää tilojen, [tukipalvelujen ja opettajaresurssien yhteiskäyttöä](#).
- Edistetään taideyliopiston syntymistä
- [Uudistetaan korkeakoulujen rahoitus](#) tukemaan paremmin koulutuksen tavoitteita (mm. laatu ja vaikuttavuus)
- Vastuu [ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta](#) siirretään kokonaan [valtiolle](#) ja ammattikorkeakouluista tehdään itsenäisiä oikeushenkilöitä; ammattikorkeakoulujen toimiluvat uudistetaan
- Edistetään [tutkimusinfrastruktuuripolitiikkaa](#)

HALLITUSOHJELMA

Muuta

- Valtion **sektoritutkimuslaitokset** kootaan suuremmiksi kokonaisuuksiksi
- edistetään kansallista **tutkimusinfrastruktuuripolitiikkaa**

Kulttuuri, taide:

Kirjastolaitoksella on keskeinen merkitys suomalaisten lukutaidon ylläpitämiselle ja kehittämiselle - -

- Hallitus tukee kirjastotoiminnan kehittämistä sekä edistää **koulujen ja kirjastojen** yhteistyötä.
- Kirjastoja kehitetään vastaamaan **tietoyhteiskunnan** haasteisiin
- Edistetään **kirjastojen**, museoiden ja julkisten taidelaitosten **digitoitujen aineistojen** avaamista kansalaisten vapaaseen käyttöön
 - **vrt. Kansallisen digitaalisen kirjaston kehittäminen**

HALLITUSOHJELMA

Hallinnon kehittäminen:

- yhteensopivat tietojärjestelmät, julkishallinnon tiedon yhteiskäyttö, julkiset tietoaineistot koneluettavassa muodossa avoimesti saataville ja jatkokäytettäväksi
- valtion ICT-palvelukeskuksen toimialariippumattomat tehtävät kootaan yhteen
- (Huom. Julkisen hallinnon tietohallinnon ohjausta koskeva uusi laki voimaan 1.9.2011, ei koske yliopistoja).

Hallituksen päättämien menosäästöjen vaikutus menoihin vuositasolla vuonna 2015 (HO 17.6.2011)

- Julkisen talouden kestävyyttä turvataan vaalikauden aikana tehtävillä **etupainotteisilla menojen** ja tulojen sopeutustoimilla sekä **rakenteellisilla toimilla**.
- Valtion menoja ja tuloja **sopeutetaan nettomääräisesti yhteensä 2,5 mrd. euroa** vuoteen 2015 mennessä **vuositasolla**. Sopeutus jakautuu tasan tulo- ja menotoimenpiteiden kesken. Tämän lisäksi 800 milj. euroa kohdennetaan uudelleen.
- Hallitus rakentaa kehyspäätöksensä siten, että hallitusohjelmaan kirjatut talouspolitiikan tavoitteet toteutuvat ja Suomen valtion nykyinen luottoluokitus säilyy
- Toteutetaan uusia lisäsopeutustoimia, mikäli valtion velan BKT-osuus ei näytä kääntyvän laskuun ja valtion talouden alijäämä näyttää asettuvan yli 1 prosenttiin BKT:sta

HALLITUSOHJELMA

Menosäästöt opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla, mm.

- Hallinnonalan rakenteen uudistaminen - (miinus) 15 milj.€
- perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja taiteen perusopetuksen perustamishankkeet - 20.3 milj. €
- Lukioverkon karsiminen - 30 milj. €
- Ammatillinen koulutus - 28 milj. €
- Ammattikorkeakouluverkon ja rahoitusjärjestelmän uusiminen - 51 milj. €
- Yliopistoindeksin jäädyttäminen 6 kk ajalta - 27 milj. €
- Aalto-yliopiston ja muiden yliopistojen lisäraha - 58,2 milj. €
- Suomen Akatemia - 28,6 milj. €
- Valtion taidemuseon kustannukset veikkausvaroista maksettavaksi säätiöittämisen jälkeen - 19,5 milj. €
- > vaikuttaa ministeriön (OKM) alaisiin virastoihin, sekä muihin toimijoihin, sitä kautta esim. korkeakoulukirjastoihin, myös yliopistokirjastoihin
- Julkisen hallinnon menoleikkauksia (atk-uudistus, yhteishankinnat, hallinnon tilatehokkuus, toimintamenosäästöt, järjestöjen tuet) - 245 milj. euroa
- Valtionosuusprosentin tilapäinen muutos - 631 milj. euroa, etc...

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2011-2016

- Hallitusohjelman toimeenpano
 - seminaari korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdolle pidettiin 6.9.2011
- Kehittämissuunnitelman valmistelu
 - käynnistyi hallitusohjelman valmistuttua
 - hallitusohjelman koulutus- ja tiedepoliittiset tavoitteet konkretisoidaan kehittämissuunnitelmassa
 - lausuntokierros: lausuntojen määräaika 20.10.2011
 - valtioneuvosto hyväksyy suunnitelman 2011 loppuun mennessä
- Kehittämissuunnitelman valmistelu: koulutustarjonta 2016 –projekti
 - valtakunnallinen alustava esitys koulutustarjonnan tavoitteiksi valmistunut
 - vähennystarvetta erityisesti ammattikorkeakoulusektorilla

Kehittämisuunnitelmaluonnoksen tavoitteet

- Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen vauhdittaminen
- työelämään siirtymisen nopeuttaminen
- tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vahvistaminen
- tutkijakunnan osaamistason nostaminen ja tutkijakoulutuksen edistäminen
- tutkimusinfrastruktuurien vahvistaminen
- julkisten tietoaaineistojen saatavuuden parantaminen
- digitaalisen kirjaston edistäminen
- kansainvälistymisen vahvistaminen

Koulutustarjonnan kehittämisestä vuoteen 2016

- Yliopistosektorilla vain vähäistä tarvetta aloittajamäärien laskuun – ammattikorkeakouluissa vähennystarvetta 7-8 %
- Yliopistojen aloittajatarpeesta
 - vähennystä luonnontieteissä , kulttuurialalla, humanistisella alalla kielitieteissä ja historiassa, yhteiskuntatieteissä hallinnossa ja politiikkatieteissä, luonnonvara-alalla metsätaloudessa
 - lisäystarvetta opetus- ja kasvatustyössä sekä jossain määrin sosiaali- ja terveysaloilla sekä oikeustieteissä
- Ammattikorkeakoulujen aloittajatarpeesta
 - vähennystä erityisesti **kulttuurialalla, tekniikassa ja liikenteessä, matkailualalla sekä luonnonvara-alalla**
 - **lisäystä sosiaali- ja terveysaloilla, tekniikan ja liikenteen alalla sähkö- ja automaatiotekniikassa, luonnontieteiden alalla tietojenkäsittelyssä sekä luonnonvara-alalla maatilataloudessa**
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen läpäisyastetta nostamalla nykyiset tutkintomäärät voidaan saavuttaa merkittävästi pienemmällä aloittajamäärällä
- Uudet ei-tutkintoon johtavat koulutusrakenteet tarjoavat joustavia mahdollisuuksia osaamistarpeiden päivittämiseen

Kehittämissuunnitelmaluonnos (Kesu): tutkimusinfrastruktuurien vahvistaminen, mm.

- Suomalaisen tutkimusjärjestelmän kansainvälinen menestys edellyttää [kansainvälisesti korkeatasoisia](#) ja kilpailukykyisiä tutkimusinfrastruktuureja.
- Suomen tutkimusinfrastruktuuri -tiekartta (2009): tehtiin ehdotuksia uusien infrastruktuurien perustamisesta.
- Tutkimusinfrastruktuurien [tiekartta päivitetään vuonna 2013](#). Tutkimus- ja innovaationeuvoston koordinoivaa roolia kansallisessa tutkimusinfrastruktuuri-politiikassa vahvistetaan.
- [Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö](#) kalliita infrastruktuureja kehitettäessä: hyödynnetään globaalien ja eurooppalaisten yhteistyöjärjestelyjen avaamat mahdollisuudet infra-rahoituksessa
- Eri hallinnonalojen sekä julkisten että yksityisten toimijoiden yhteistyön tiivistäminen.
- Uuden rakennerahastokauden ohjelmien mahdollisuuksien hyödyntäminen

(Kesu) Julkisten tietoaaineistojen saatavuus sekä kansallinen digitaalinen kirjasto...

- Digitaalisten tietovarantojen laaja hyödyntäminen tutkimuksessa, opetuksessa ja yleisessä tiedonsaannissa edellyttää niiden tehokasta ja laadukasta hallintaa, jakelua ja säilyttämistä
- Kirjastojen, museoiden ja arkistojen pysyvästi säilytettävän digitaalisen aineiston määrä kymmenkertaistuu vuoteen 2025 mennessä. Valtaosa aineistosta on lakisääteisesti pysyvästi säilytettävää.
- Digitaalisten aineistojen pysyvää säilymistä ei voida turvata nykyisissä toimija- ja sektorikohtaisissa operatiivisissa järjestelmissä.

(Kesu) Julkisten tietoineistojen saatavuus sekä kansallinen digitaalinen kirjasto...

- Kehitetään tietoteknistä infrastruktuuria: tietoverkkoja, datakeskuksia, laskentapalvelimia ja yhteisiä tietojärjestelmiä sekä organisaatio- ja sektorirajat ylittäviä palveluja.
- Kun OKM rahoittaa: tuotettavan tietoineiston oltava avoimesti käytettävissä.
- Kirjastojen ja arkistojen digitaaliset, pääosin julkisin varoin tuotetut sisällöt ja palvelut saataville yhteisen, käyttäjälähtöisen Kansallinen digitaalinen kirjasto -asiakasliittymän välityksellä.
- Toteutetaan pitkäaikaissäilytysjärjestelmä, jolla turvataan digitaalisessa muodossa olevan asiakirja-aineiston, muun kulttuuriperintöaineiston sekä tutkimuksen tietoineistojen säilyminen ymmärrettävinä ja käytettävinä tulevaisuudessa.
- Tietojärjestelmät ja palvelut toteutetaan osana julkishallinnon tietohallintokokonaisuutta.

Yliopistojen rahoitusmallin uudistaminen vuodesta 2013 alkaen

- Työryhmä
 - tehtävänä laatia ehdotus yliopistojen rahoitusmallin tarkistamiseksi ja uudistamiseksi
 - toimikausi 15.3.2011 - 15.11.2011, puheenjohtajana johtaja Anita Lehikoinen, OKM
- Uudistettu rahoitusmalli käytössä päätettäessä vuoden 2013 perusrahoituksesta
- **Sopimuskauteen 2013-2016 valmistautuminen (korkeakoulut)**
- Hallitusohjelman linjaukset korkeakoulujen palautteeseen ja korkeakoulujen sopimusneuvotteluihin
- OKM:n kirjalliset palautteet korkeakouluille annettu syksyllä 2011
- Sopimuskauden 2013-2016 valmistelujen käynnistäminen syksyllä 2011
 - korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaari 21.-22.11.2011 Helsingissä
 - yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sopimusneuvottelut
 - yliopistot loppukeväästä 2012, myös Kansalliskirjasto
 - ammattikorkeakoulut mahdollisesti syksyllä 2012

Yhdessä enemmän

- selvitys opetus- ja kulttuuriministeriön konserniohjauksesta ja -rakenteesta (ns. virastoselvitys, helmikuu 2011)

- Selvityshenkilöt OKM:n kansliapäällikkö Skog ja ylijhtaja Mattlin
- **Keskeiset ehdotukset** liittyvät strategiseen johtamiseen, toimialan ohjauksen sekä konsernirakenteen kehittämiseen
 - yhteinen konsernistrategia
 - yhteisen konserniohjausmallin valmistelu ja hallinnonalan organisaatioiden vuorovaikutuksen lisääminen
 - tulossopimukseen sisällytetään hallinnonalan /toimialan yhteiset tavoitteet
 - palveluiltaan tai vaikuttavuustavoitteiltaan toisiaan lähellä olevien yhteisöjen ja säätiöiden ohjausta kootaan yhteen
- Konsernirakenteen kehittäminen, mm:
 - Kansallisten muistiorganisaatioiden ohjaus kootaan yhteen (ohjaus KUPO:lle)
 - Kansalliskirjasto erotetaan Helsingin yliopistosta itsenäiseksi julkisoikeudelliseksi laitokseksi. Kirjaston hallinnassa oleva kansallisomaisuus säilytetään valtion omistuksessa
 - Varastokirjasto yhdistetään Kansalliskirjastoon
 - Valtion taidemuseosta yksityisoikeudellinen säätiö (**HO**), Celia - Näkövammaisten kirjasto siirretään yhdistyksen ylläpidettäväksi
 - valtion talousarvion rakenteen uudistus: OKM:n hallinnonalan virastojen toimintamenot suuremmiksi kokonaisuuksiksi

Yhdessä enemmän -selvityksen jatkotoimet - tilanne lokakuussa 2011

- Ministeriö asetti huhtikuussa 2011 jatkovalmistelua varten työryhmän, jonka tehtävänä on käynnistää valmistelu seuraavista asiakokonaisuuksista:
 - hallinnonalan strategisen johtamisen ja ohjauksen kehittäminen
 - yhteisten palveluiden kehittämistä koskevat muutokset
 - tulosperusteisuuden kehittäminen rahoitusjärjestelmissä
 - toimintamenojen momenttirakenteen kokoamiseen liittyvän analyysin valmistelu
 - konsernirakenteen uudistamista koskevan kustannus-hyötyanalyysin valmistelu
- Asettamiskirjeen mukaan "muilta osin selvityksen ehdotukset kuuluvat seuraavalla (= nykyisellä) hallituskaudella päätettäviin asioihin".
- Työryhmän pj:na kansliapäällikkö Skog, jäseninä mm. osastojen yliohtajat, ym.
- Määräaika: toistaiseksi
- Uudessa hallitusohjelmassa on mukana joitakin Yhdessä enemmän -selvitykseen liittyviä, organisaatioiden rakenteisiin liittyviä kirjauksia, mm.
 - Käynnistetään valtion taidemuseon säätiöittäminen valmistelu

Kansalliskirjaston kansainvälinen arviointi

Kansalliskirjaston kansainvälinen arviointi julkaistiin maalikuussa 2011.

Paneeli suositteli mm.

- **kirjastolle itsenäisempää asemaa osana Helsingin yliopistoa:**
 - johtokunnan puheenjohtaja Helsingin yliopiston ulkopuolelta
 - rahoituksen läpinäkyvyys
 - yliopiston ja kansalliskirjaston välisen palvelusopimuksen edelleen kehittäminen läpinäkyvämmäksi puolin toisin
 - Kansalliskirjaston ja Helsingin yliopiston kirjaston yhteistyön lisääminen
- **jatkuvaa dialogia sidosryhmien kanssa**
- **kirjaston digitointirahoituksen ja KDK:hon liittyvän rahoituksen vakauttamista**
- **Kansalliskirjaston ja Varastokirjaston yhdistymiseen arviointipaneeli suhtautui "positiivisesti".**
- **Arvioinneista ei pyydetä lausuntoja**
- **Arvioinnin eteenpäin vienti avoimna johtuen mm. kansliapäällikön virastaselvityksen jatkotoimista**

Kansallinen digitaalinen kirjasto (KDK) 2008–2011

1. Kirjastojen, arkistojen ja museoiden **yhteisen asiakasliittymän** kehittäminen
 - haku digitoituihin ja alkujaan digitaalisiin tietovarantoihin
 - **pilotointivaihe** käynnissä 2012 alkupuolelle
 - ylläpitäjä Kansalliskirjasto
2. Yhteisen **pitkäaikaissäilytysjärjestelmän** kehittäminen
 - digitaalisten kulttuuriperintö- ja asiakirja-aineistojen säilymisen ja tulevan käytettävyyden turvaaminen
 - laajentaminen tutkimuksen tietoaaineistoihin optiona
 - toteuttamissuunnitelma valmistuu 2011
 - vastuuorganisaatio CSC
3. Aineistojen digitointi
 - digitoitujen kulttuuriperintö- ja asiakirja-aineistojen määrä kasvaa 4 miljoonasta 19,5 miljoonaan objektiin 2008 – 2011

KDK 2011–2013

Painopisteet

1. kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteisen [asiakasliittymän ylläpito](#) ja kehittäminen sekä aineistojen välittäminen Euroopan digitaaliseen kirjastoon [Europeanaan](#)
 - Asiakasliittymän ylläpitovaihe käynnistyy 2012
 - Noin 100 organisaatiota / organisaatioiden yhteenliittymää ottamassa käyttöön 2012-2013
2. kulttuuriperintö- ja asiakirja-aineistojen digitointi
3. digitaalisten kulttuuriperintö- ja asiakirja-aineistojen keskitetyn pitkäaikaissäilytyspalvelun suunnittelu ja toteuttaminen
 - Keskitetyn pitkäaikaissäilytysjärjestelmän toteuttamisvaihe pyritään käynnistämään lähivuosina

Lisäksi

Toiminnan yhteensovittaminen julkishallinnon kehittämislinjauksiin sekä tutkimuksen tietoinfrastruktuurin kehittymiseen

Kootusti:

- julkisen talouden vakauttaminen
- rakenteellinen kehittäminen
- kansainvälistyminen (korkeakoulut ja tiede)
- infrastruktuurit

KIITOS!

- Maisema opetus- ja kulttuuriministeriön Jukola-salista (OKM-verkkoNytin arkisto)

